

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 17. juuni 2019
(OR. en)

10221/19

COEST 139

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 17. juuni 2019

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 10101/19

Teema: Nõukogu järeldused uue Kesk-Aasia strateegia kohta

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogus (välisasjad) 17. juunil 2019 vastu võetud järeldused uue ELi Kesk-Aasia strateegia kohta.

Nõukogu järeldused uue ELi Kesk-Aasia strateegia kohta

1. Nõukogu väljendab heameelt Euroopa Liidu (EL) ja Kasahstani, Kirgiisi Vabariigi, Tadžikistani, Türkmenistani ja Usbekistani vaheliste suhete tugevdamise üle alates esimese ELi Kesk-Aasia strateegia vastuvõtmisest 2007. aastal. Maailmas, mida iseloomustab üha suurem vastastikune sõltuvus ja ühendatus, seovad ELi ja Kesk-Aasiat tugevad vastastikused huvid ning nad seisavad üksteisele lähemal kui kunagi varem. Nõukogu rõhutab märkimisväärsed võimalusi, mida positiivsed muutused Kesk-Aasias on loonud ELi ja Kesk-Aasia partnerluse edendamiseks.
2. Nõukogu kiidab heaks kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni ühisteatise „EL ja Kesk-Aasia: uued võimalused tugevama partnerluse loomiseks“, mis koos käesolevate nõukogu järeldustega loob uue poliitilise raamistiku ELi ja Kesk-Aasia riikide suhetele järgnevatel aastatel.
3. Ta rõhutab uue ELi Kesk-Aasia strateegia sihipärase ja eesmärkidele keskenduva rakendamise tähtsust, mis on väärtuslik võimalus tugeva ja kestliku partnerluse loomiseks ELi ja Kesk-Aasia vahel, toetades nende kodanike vastastikuseid huve. Nõukogu kutsub Kesk-Aasia riike üles tegema sel eesmärgil ELiga koostööd.
4. Ta väljendab heameelt selle üle, et ELi strateegia keskendub nüüd vastupanuvõime, heaolu ja piirkondliku koostöö edendamisele Kesk-Aasias.
5. Nõukogu kinnitab taas oma pühendumist ambitsioonikate, laiapõhjaliste ja vastastikku tulutoovate laiendatud partnerlus- ja koostöölepingute sõlmimisele kõnealuse piirkonna huvitatud riikidega ning nende lepingute rakendamisele. Kõnealused uue põlvkonna lepingud jäävad ELi ja Kesk-Aasia suhete nurgakiviks. Nõukogu kordab, et ELi suhete ulatus on seotud konkreetsete Kesk-Aasia riikide valmisolekuga viia ellu reforme ja tugevdada demokraatiat, inimõigusi, õigusriiki ning kohtute sõltumatust, ajakohastada ja mitmekesistada majandust turumajanduse kontekstis, sealhulgas erasektori, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamise kaudu.

6. Nõukogu tuletab meelde ELi pühendumist piirkondliku koostöö toetamisele. Kuigi Kesk-Aasia riigid peavad ise omas tempos kindlaks määrama, millised on selle piirkonna jaoks parimad dialoogi ja koostöö edendamise struktuurid ja mehhanismid, aitavad piirkondadevaheline dialoog ning mitut riiki hõlmavad ELi koostööprogrammid arendada piirkondlikku koostööd Kesk-Aasias.
7. Tunnistades Kesk-Aasia riikide kesksel rollil Afganistani vastutusel ja eestvedamisel toimuva rahuprotsessi ja Afganistani ülesehitamise toetamisel ning kooskõlas ELi Afganistani-strateegiaga, rõhutab nõukogu edasiste, Kesk-Aasia riikide ja Afganistani vaheliste poliitiliste ja majanduslike suhete toetamise tähtsust, et ühiselt edendada kaasavat rahuprotsessi ja kestlikku arengut. Tugevam Kesk-Aasia, Afganistani ja Lõuna-Aasia ühenduvus mängib põhirolli laiema piirkonna stabiliseerimisel ning rahu ja heaolu edendamisel.
8. ELi strateegia eesmärk on arendada mittevälistavat partnerlust Kesk-Aasia riikidega. EL jätkab koostööd rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (OSCE), Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) ja Euroopa Nõukoguga ning vajaduse korral ka kolmandate riikidega, juhul kui selline laiem kaasatus aitaks saavutada ELi ja käesoleva strateegia üldisi eesmärke.
9. Nõukogu rõhutab, et ELi ja Kesk-Aasia vaheline edasine koostöö peaks keskenduma Kesk-Aasia riikide ja ühiskondade ning kogu piirkonna suveräänsuse ja vastupanuvõime edendamisele. Jõupingutused ametiasutuste vastutuse edendamiseks ning korruptsiooni vastu võitlemiseks, kodanike julgeoleku suurendamiseks, kliimamuutuste ja keskkonnaseisundi halvenemise vastu võitlemiseks, vanade uraanikaevanduste saneerimiseks ning bioloogilise mitmekesisuse ja veevarude säilitamiseks saavad olla edukad üksnes tõhustatud dialoogi ja tugevdatud koostöö kaudu. EL kutsub üles tegema tihedamat koostööd piirülest veevarude majandamisel ning väljendab seoses sellega heameelt Araali mere päästmise rahvusvahelise fondi rolli ning ÜRO Kesk-Aasia ennetava diplomaatia piirkondliku keskuse algatuste üle.

10. ELi ja Kesk-Aasia suhete keskmesse peab jääma õigusriigi, inimõiguste ja põhivabaduste, sealhulgas väljendus- ja ühinemisvabaduse, kodanikuühiskonna tegutsemist soodustava keskkonna ja inimõiguste kaitsjate ning naiste ja laste õiguste edendamine ja kaitsmine ning inimväärse töö tagamist õiglase üleilmastumise nimel käsitlevate ILO suuniste toetamine. EL ja Kesk-Aasia riigid peaksid jätkama soolise võrdõiguslikkuse edendamist ja selle nimel tegutsemist ning soodustama naiste osalemist ühiskondlikus ja majanduselus.
11. Nõukogu rõhutab, et oluline on süvendada rände ja liikuvusega seotud koostööd, eelkõige laiendatud partnerlus- ja koostöölepingute raames, ning et on vaja tugevdada dialoogi ja innustada koostöö jätkamist ühiste julgeolekualaste väljakutsete (nagu vägivaldne ekstremism, radikaliseerumine, terrorism, küber- ja hübriidohud, massihävitussrelvade ja nende kandevahendite levik) käsitlemiseks. Ta rõhutab radikaliseerumise sotsiaalmajanduslike algpõhjuste vastu võitlemise tähtsust. Nõukogu innustab tegema koostööd kriisiohje ja julgeolekusektori juhtimise ja reformi valdkonnas. Ta kaalub piirihalduskoostöö jätkamist kõnealuses piirkonnas, sealhulgas Afganistanis, mis on ELi jaoks prioriteetne piirkonnasisese kaubanduse, ebaseadusliku inim- ja uimastikaubanduse ning salakaubaveo vastase võitluse ja rändevoogude haldamise seisukohast.
12. Nõukogu rõhutab, et EL ja Kesk-Aasia riigid peaksid tegema rohkem koostööd, et edendada oma partnerlust heaolu nimel. Põhjalikke kaubandussätteid sisaldavate laiendatud partnerlus- ja koostöölepingute sõlmimine ja rakendamine ning muude olemasolevate kaubandusmeetmete (nagu üldine soodustuste süsteem) tõhus kasutamine peaks tugevdama kaubandussuhteid ning suurendama ELi ja Kesk-Aasia riikide vahelisi investeringuvooge. Laiendatud partnerlus- ja koostöölepingud edendavad õigusnormide lähendamist ning ELi ja rahvusvaheliste standardite järgimist, parandavad vastastikust turulepääsu ning aitavad kaitsta intellektuaalomandi õigusi ning geograafilisi tähiseid. Tähtis on edendada avatud, usaldusväärset, turvalist ja atraktiivset ettevõtluse ja investeringute keskkonda Kesk-Aasias, eelkõige ettevõtete vahelise dialoogi kaudu. Nõukogu rõhutab samuti teenuste edasiarendamise, taristute ajakohastamise ning põllumajandussektori edendamise olulisust.

13. Tunnistades Kesk-Aasia strateegilist rolli ülemaailmsetes jõupingutustes Euroopa ja Aasia ühenduvuse edendamiseks, ning rõhutades, et need jõupingutused peaksid tooma kasu kõnealusele piirkonnale, jääb nõukogu ootama koostöö tugevdamist Kesk-Aasia riikidega, et soodustada kestlikku, kõikehõlmavat ja reeglitel põhinevat ühenduvust. Kooskõlas ELi Euroopa ja Aasia ühendamise strateegiaga kutsub nõukogu üles kehtestama vajaduse korral partnerlusi kestliku ühenduvuse loomiseks Kesk-Aasia riikidega, et edendada kvaliteetseid taristuid ning parandada majanduslikku, sotsiaalset, keskkonnaalast ja riigi rahanduse jätkusuutlikkust Kesk-Aasias ja Kesk-Aasiaga ning tagada kaupade sujuv transiit. Nõukogu toetab Kesk-Aasia ning idapartnerluse riikide ja Afganistani ühendamiseks tehtavaid jõupingutusi. Ta toetab tööd laiendatud üleeuroopalise transpordivõrgu ühendamiseks Kesk-Aasia võrgustikega ning vastastikuse huvi edendamiseks ühiste energia- ja transpordiühenduste projektide rakendamisel, mille puhul kasutatakse täiel määral ära Musta ja Kaspia mere ühendamise potentsiaal. Kuigi transport muutub järjest mitmeliigilisemaks ning tekkimas on uued võimalused olemasolevate Euroopa ja Aasia transpordivõrgustike parandamiseks ning uute väljaarendamiseks, võiks põhja-lõuna ja ida-lääne raudteeühendused tulevikus olulist rolli mängida. Nõukogu rõhutab vajadust teha koostööd digitaalse ühenduvuse ja e-valitsuse alal. Ta rõhutab, et tähtis on võtta tõhusaid meetmeid, et võidelda kooskõlas Pariisi kokkuleppega kliimamuutuste vastu, ning toetada kõnealust piirkonda üleminekul vähese CO₂-heitega majandusele. EL peaks suurendama Kesk-Aasia riikidega koostööd taastuvenergia ja energiatõhususe valdkonnas ning elektriühenduse hõlbustamisel võrdsetel tingimustel. Inimestevahelised kontaktid mängivad ELi ja Kesk-Aasia partnerluse arendamisel samuti põhirolli.

14. Nõukogu rõhutab vajadust toetada veelgi haridust Kesk-Aasias, et edendada arengut, majanduse mitmekesistamist ning inimväärsed töövõimalusi ja takistada tõrjutust ning vähendada radikaliseerumise riski, mis põhjustab muu hulgas vägivaldset ekstremismi noorte seas. Nõukogu toetab reforme, mille eesmärk on suurendada hariduse, kõrghariduse ja kutsehariduse ning koolituse kvaliteeti ja edendada haridussüsteemide ning tööturu ja samuti digihariduse vahelist koostoimet. Ta kinnitab taas oma valmisolekut arendada edasi akadeemilisi vahetusprogramme ning toetada nendega seonduvat piirkondlikku koostööd ja liikuvust. Nõukogu toetab ELi ja Kesk-Aasia kõrgharidusasutuste vahelist koostööd ning üliõpilaste, akadeemikute ja teadlaste vahetusi. Sotsiaalse ja majandusliku kasu eesmärgil tuleks ergutada koostööd kultuuri ja turismi valdkonnas.
15. Kuigi mitmed Kesk-Aasia riigid on saavutanud kõrge arengutaseme, on kõnealuses piirkonnas vaja uusi majanduskasvumudeleid ja struktuurireforme, majanduse mitmekesistamist ning sotsiaal-majandusliku ebavõrdsuse vähendamist, et kindlustada arenguvaldkonnas saavutatud edu. Kestliku arengu tegevuskava (aastani 2030) rakendamine pakub märkimisväärsed võimalusi, et tegutseda ühiselt kestliku arengu nimel.
16. Nõukogu on seisukohal, et uus ELi Kesk-Aasia strateegia peaks suunama ELi abi kavandamist, sealhulgas Euroopa Investeeringuspanga (EIP) kestlikku investeerimist sellesse piirkonda ning et edasine koostöö peaks suutma vastata kõikidele uutele reformietappidele Kesk-Aasia riikides. Nõukogu rõhutab, et edasises finants- ja tehnilise koostöö kavandamises tuleks ette näha asjakohane toetus strateegia rakendamiseks. Nõukogu toonitab komisjoni ja liikmesriikide kahepoolsete ja piirkondlike programmide täiendavuse ja järjepidevuse tähtsust ning ühise programmitöö vajadust, et suurendada nende mõju. Seoses sellega tunnustab nõukogu samuti Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga tähtsat rolli kõnealuses piirkonnas.

17. Nõukogu kutsub kõrget esindajat üles tõhustama veelgi Kesk-Aasia riikidega peamiste asjakohaste välispoliitiliste prioriteetide alal tehtavat koostööd. Ta rõhutab panust, mida Kesk-Aasia võib anda ülemaailmsete probleemide lahendamisse. Koostöö kliimamuutuste vastu võitlemisel peaks keskenduma Pariisi kokkuleppe täielikule ja tõhusale rakendamisele. Kooskõlas oma ühise kohustusega luua reeglitel põhinev maailmakord peaksid EL ja Kesk-Aasia riigid tegema tihedamat koostööd mitmepoolsetel foorumitel, sealhulgas ÜROs, OSCEs ja Maailma Kaubandusorganisatsioonis (WTO). Eelkõige innustab EL jätkuvalt kõiki Kesk-Aasia riike Maailma Kaubandusorganisatsiooniga ühinema ja jätkab nende asjakohast toetamist.
18. Nõukogu julgustab ELi institutsioone ja liikmesriike rakendama kindlamat ühist lähenemisviisi oma suhetes kõnealuse piirkonna riikidega. Nõukogu tervitab ELi delegatsiooni avamist Türkmenistanis.
19. ELi eriesindaja Kesk-Aasias peaks olema jätkuvalt Kesk-Aasia riikidega kõrgeimal tasemel toimuva dialoogi ja kommunikatsiooni kanaliks, et suurendada ELi tõhusust ja nähtavust nimetatud piirkonnas.
20. Nõukogu rõhutab, et ELi Kesk-Aasia partnerlus ulatub valitsustest kaugemale ning jääb ootama kodanikuühiskonna kõigi mõõtmete kaasamist. Tulevased suhted peavad tuginema paljude erinevate sidusrühmade, sealhulgas parlamendiliikmete, erasektori, mõttekodade, akadeemikute ja noorte panusele.
21. Nõukogu rõhutab vajadust tõhustada ELi strateegilist suhtlemist Kesk-Aasias, et suurendada ELi, tema strateegia rakendamise ning sellega kõnealuse piirkonna jaoks kaasnevate käegakatsutavate tulemuste nähtavust. Seoses sellega toonitab nõukogu, et oluline on tagada keskkond, mis soodustaks sõltumatut, sise- ja välissurvest vaba meediat, ning ELi rolli selle kujundamise toetamisel.
22. Nõukogu kutsub kõrget esindajat ja Euroopa Komisjoni üles edendama tihedas koostöös liikmesriikide ja Kesk-Aasia partnerriikidega tööd ühisteatistes määratletud konkreetsete prioriteetide rakendamisel.